

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קת.

עין משפט נר מצוה

בז א מיי פ"ו מהל' מהל' הלכה (ג) [נר] טוש"ע
א"ח ט"ו מעב ט"ג וס'
מעב ט"א בהג"ה וס'
בז א מיי פ"ו מהל' מהל' ח סמג עשין מהל' טור
ט"ע א"ח ט"ו מעב ט"א:
בז א מיי ט"ג סמג ט"ג
מעב ט"ג וס' מעב וס'
טפ:
ג ד מיי וסמג ט"ג טוש"ע
א"ח ט"ג מעב ט"ג:
גא ה מיי ט"ג טוש"ע ט"ג
ספ"ק ד:
גב ו ז מיי ט"ג טור ט"ע
ט"ג ט"ג טוש"ע ט"ג
גה ה מיי ט"ג טוש"ע ט"ג
ספ"ק ז:
גד ט מיי ט"ג טוש"ע ז
טור ט"ע ט"ג ט"ג
ט"ג ט"ג טוש"ע ט"ג

רבינו הנאל

רב ששת הוה יתיב בתעניתא במעלי דפסחא. ומסיקא משום הוה אסתניס ואי הוה טעיס מדיא לא הוה מצי לביביל באורתא. אפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב. איתמר מצה בעיא הסיבה מרור לא בעי הסיבה. יין איתמר דבעי הסיבה ואיתמר דלא בעי הסיבה. ואסיקא ארבעה כפי כחיהו בעו הסיבה. פרוקו פירושו רובין לאחוריו. ויש אומרים על פניו. הסיבה ימין לא שמה הסיבה. ולא עוד אלא שמה יקדים קנה לושת ויבוא לדיד סכנה. ואינה הסיבה אלא בשמאל. אשה חושבת בעיא הסיבה וזולתה לא. בן כפני אביו בעי הסיבה. תלמיד כפני רבו לא בעי הסיבה מורא רבך כמורא שמים. אמר ר' יהושע בן לוי נשים חייבות בארבע כוסות כאנשים שאף הן חייבות בהנס.

(א) לקמן ק"ז (ג) זכחיס א"י
[שם] איתא א"ר אלעזר א"ר
אושעיא וכו' [א] א"ר
כולהו נמי בעו (ד) ז"ל
לדמרי (ה) אבות פ"ד
מ"ב (ו) נבלתא מן
(ז) נפ"י ה"ו (ח) נבלתא:
על (ט) נבלתא: וכן
(י) נבלתא לו ט"ו ע"ו,
(י) נבלתא לעיל ה"ו.
ז' וע"ע תוס' ז"ב ע"ד.
ד"ה וגו' תוס' ז"ב ט"ד
ד"ה אפיקודין.

תורה אור השלם

1. וק"ה לבי למשמרת
עד ארבעה עשר יום
לחדש הזה ושחטו אותו
כל קהל עדת ישראל בין
העריבים: שמות י"ב

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה פסקין
פניו ובטנו לפני:

גליון הש"ס

גמרא אמרי לה להא
גיבסא שבת קה ע"א ז"ב
מנ ע"ז: שם אירי ואירי
בעו הסיבה. עין תוס'
הלל"ה ח"ב ט"ז ע"ט:

מוסף רש"י

בין הכוסות הללו.
בין שנים הראשונים
לגמ' אחרונים (ה' רשב"ס)
דכוסו (פ"ד): בין שלישי
לרביעי לא ישחה.
מחלמי גמרת ירושלמי
למה לא ישחה כרי של
ישתקך דמו לא מצי למימר
הלל ופרקי הסו והלא כרי
משוכר הוא. משעה כרי
הרבה נסעוהו. ומשני יין
כמין המון איט משכר
שלאחר המון משכר. וה"ה
נמו דיון שלפי המון איט
משכר ואם רלם לפסות
בין רלשון לני שחם.
הלא לא מעטמ מהל' אלל
בין ג' לך (פסו). מכשיר
היה בן בתירא כפסח
ששחטו שהחיות ז"ב
לשמו. וזוהי ליה מ"ז
לפיך פסול שלל לשמו.
כדאמר פסח זבונט שלל
לשמו פסול (בבב"ם י"א).

מוסף תוספות

א. ומכל מקום מיייתי
שפיר ריאה מהא דקאמר
בין הכוסות הללו אם רצה
לשתות ישחה דהיינו
ראשון ומה
רשונה ומה שני שישחה
ביתיים וכוס שני שישחה
אחרון כן הוא טיבא.
תוס' י"ב. ב. כיון ששהה
שלא בתקנתו הוברר שלא
היה א' מר' כוסות ומה
ששוחה עתה הוא כוס של
חובה. תוס' הלל"ה.

בין הכוסות הללו. בין הראשון לשני: יומא קא סבר רב ששם סמוך למנחה גדולה סגן ומשום פסח. וקסבר כרבי יהודה בן זמירא דלמור כולי יומא זמן שחטיט הוא ומאי בין העריבים ערב דאתמוול משכלה ערב דאתמוול דיינו משעלה עמוד השחר לערב דהאידנא משום הכי מתענה כולי יומא ואע"פ שלא היה פסח זיימו הוול ומיתקרא בך: לא רב ששם איהסחיס. מעוגג היה ואי הוה טעים מנפרא לא מצי למיטעם מנה למיבזון לאורתא: עד שיסב. הסיבה על כד שמאל: מנה לריכה הסיבה. ככני חורין שהוה זכר לגאלוה: מרור אין לריך הסיבה. שהוה זכר לעזדות: שמה יקדים. אפרקדן קאי שמתוך שוארו שוה לאחוריו שיפו כובע הסותם את פי הקנה נפתח ומתקפל למעלה והקנה פושט למעלה והמאלל נכנס לתוכו ומחנק: הוה זגיטן אכירי דהדי. נשענין כל אחד על זכרי חבריו: בשוליא דנגרי. תלמידו של נגר המלמדו אומנות: ארבע כוסות. שלשה כנגד ג' כוסות שנאמרו בפסוק זה וכוס פרעה צדי וגו' ורביעי ברכת המזון: שאף

רשב"ם

בין הכוסות הללו. בין הראשון לשני בשני לשלישי ומשום דחמרל מנגר גריד ליה הוה דמפרש ואזיל: בין שלישי לרביעי לא שסה. שלישי זכרתי המזון דכיון שלל חייטין עוד לגרידי ליבאל לא שעינן ליה דגרא כמסויף על ארבעה כוסות. ובגמרת ירושלמי נמלא למה כדי שלא ישמכר דמו לא חזי למיגמר הלילא ופרקי התם הלא כזר משוכר הוא שהרי שמה הרבה נסעוהו ומשני יין כמתוך המזון לא ישמכר שלאחר המזון משכר: יומא קסבר רב ששם סמוך למנחה גדולה סגן ומשום פסח. וקסבר לה בשחטת פסח כר' יהודה בן זמירא דלמור כוליה יומא זמן שחטיט הוא ומאי בין העריבים דכתיב בפסח בין ערב דהאידנא לערב דאתמוול משכלה ערב דאתמוול דיינו משעלה עמוד השחר לערב דהאידנא משום הכי מתענה כולי יומא ואע"פ שלא היה פסח זיימו הוול ומיתקרא בך: לא רב ששם איהסחיס. מעוגג היה ואי הוה טעים מנפרא לא מצי למיטעם מנה למיבזון לאורתא: עד שיסב. הסיבה על כד שמאל: מנה לריכה הסיבה. ככני חורין שהוה זכר לגאלוה: מרור אין לריך הסיבה. שהוה זכר לעזדות: שמה יקדים. אפרקדן קאי שמתוך שוארו שוה לאחוריו שיפו כובע הסותם את פי הקנה נפתח ומתקפל למעלה והקנה פושט למעלה והמאלל נכנס לתוכו ומחנק: הוה זגיטן אכירי דהדי. נשענין כל אחד על זכרי חבריו: בשוליא דנגרי. תלמידו של נגר המלמדו אומנות: ארבע כוסות. שלשה כנגד ג' כוסות שנאמרו בפסוק זה וכוס פרעה צדי וגו' ורביעי ברכת המזון: שאף

א"ר אי אמרת מסעד סעיד. והא דלמרינן זב' כיזל מזכרין (ברכות דף ל"ה): דחמרל סעיד ומשמח מפרש התם לטובאל גריד פורתא סעיד א: רב ששת הוה יתיב בתעניתא. לאו דוקא אללא שומר עלמו מלאכול אי נמי היה מקבל עליו ממש תענית כדי שיהא נזכר וזהו מלאכול והזכורות נהגו להתענות ערב פסח דקמיני בזמנת סופרים (פרק כ"ה הלכה א) שאין מתענין בניסן אללא הזכורות זכרע הפסח: **נימא** קא סבר רב ששת משום פסח. ואע"ג דשפתא ליכא פסח מכל מקום האיסור שהיה בזמן הצית לא נטל ואע"ג דרבי יהודה בן זמירא לא מכשר אללא דיעבד אללא לכתלה אסור משום לא תשחט על חמץ לא תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים עד ו' שעות ולא אשכחן ר"א מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר לשמו ומצפרא זמן פסחא הוא דכולי יומא חזי לפסחא דסבר ר' בין העריבים בין ערב דאתמוול לערב דהאידנא אמרי לא אשאני רב ששת דאיסתניס הוה דאי טעים בצפרא מידי לאורת' לא הוה מהני ליה מיכלא: ואפילו עני שבשיראל לא יאכל עד שיסב: איתמר ימצה צריך הסיבה מרור אין צריך הסיבה יין איתמר משמיה דרב נחמן צריך הסיבה ואיתמר משמיה דרב נחמן אין צריך הסיבה ולא פליגי הא בתרתי כפי בתרתי הא בתרתי כפי קמאי הא בתרתי כפי בתראי א אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא אמרי לה להאי גיסא תרי כפי קמאי בעו הסיבה והשתא הוא דקא מתחלא לה חירות תרי כפי בתראי לא בעו הסיבה מאי דהוה הוה ואמרי לה להאי גיסא אדרבה תרי כפי בתראי בעו הסיבה והיא שעתא דקא הויא חירות תרי כפי קמאי לא בעו הסיבה דאכתי עבדים היינו קאמר השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי א"ר ואידו בעו הסיבה דפרקדן לא שמה הסיבה הסיבת ימין לא שמה הסיבה ולא עוד אלא שמה יקדים קנה לושת ויבוא לדיד סכנה. ואינה הסיבה אלא בשמאל. אשה חושבת בעיא הסיבה וזולתה לא. בן כפני אביו בעי הסיבה. תלמיד כפני רבו לא בעי הסיבה מורא רבך כמורא שמים. אמר ר' יהושע בן לוי נשים חייבות בארבע כוסות כאנשים שאף הן חייבות בהנס. **אומר הגדה.** השתא שמעינן מינה דארבעה כוסות לריך הסיבה: מרור אין לריך הסיבה. שהרי זיימו הוה כריך לכחול: שמה יקדים. אפרקדן קאי שמתוך שוארו שוה לאחוריו שפוי כובע הסותם את פי הקנה נפתח ומתקפל למעלה והקנה פושט למעלה והמאלל נכנס לתוכו ומחנק כד פירש רבינו ששחה וירושלמי ימין. ורבותי פירשו שמה יקדים קנה לושת וישחטו שהחיות ז"ב לשמו. וזוהי ליה מ"ז לפיך פסול שלל לשמו. כדאמר פסח זבונט שלל לשמו פסול (בבב"ם י"א).

בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישחה בין שלישי לרביעי לא ישחה ואי אמרת מסעד סעיד אמאי ישחה הא קא אכיל למצה אכילה גסה אלא שמע מינה מנגר גריד רב ששת הוה יתיב בתעניתא כל מעלי יומא דפסחא נימא קא סבר רב ששת סמוך למנחה גדולה תנו ומשום פסחא הוא דילמא מימושך ואתי לאימונועי מלמעבר פיסחא הוא וסבר לה כי הא דאמר רבי אושעיא אמר ר"א מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר לשמו ומצפרא זמן פסחא הוא דכולי יומא חזי לפסחא דסבר ר' בין העריבים בין ערב דאתמוול לערב דהאידנא אמרי לא אשאני רב ששת דאיסתניס הוה דאי טעים בצפרא מידי לאורת' לא הוה מהני ליה מיכלא: ואפילו עני שבשיראל לא יאכל עד שיסב: איתמר ימצה צריך הסיבה מרור אין צריך הסיבה יין איתמר משמיה דרב נחמן צריך הסיבה ואיתמר משמיה דרב נחמן אין צריך הסיבה ולא פליגי הא בתרתי כפי בתרתי הא בתרתי כפי קמאי הא בתרתי כפי בתראי א אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא אמרי לה להאי גיסא תרי כפי קמאי בעו הסיבה והשתא הוא דקא מתחלא לה חירות תרי כפי בתראי לא בעו הסיבה מאי דהוה הוה ואמרי לה להאי גיסא אדרבה תרי כפי בתראי בעו הסיבה והיא שעתא דקא הויא חירות תרי כפי קמאי לא בעו הסיבה דאכתי עבדים היינו קאמר השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי א"ר ואידו בעו הסיבה דפרקדן לא שמה הסיבה הסיבת ימין לא שמה הסיבה ולא עוד אלא שמה יקדים קנה לושת ויבוא לדיד סכנה. ואינה הסיבה אלא בשמאל. אשה חושבת בעיא הסיבה וזולתה לא. בן כפני אביו בעי הסיבה. תלמיד כפני רבו לא בעי הסיבה מורא רבך כמורא שמים. אמר ר' יהושע בן לוי נשים חייבות בארבע כוסות כאנשים שאף הן חייבות בהנס. **פרקדן.** פניו למעלה ולא כמפרש פניו למטה לזין דרך לכול בענין זן וכן משמע בהמוכר את הספינה (ב"ב ע"ד). זמתי מדבר דגנו אפרקיט ואזיל פרשא תותי כרעיה דנקיט רומחא צדיה ט: **בפני** רבו אין צריך הסיבה. נראה דאזיו והוא רבו נמי אין לריך דלא גרע מרבו אחר מיהו סתם אב מלמד לבנו מורה כדלמרינן בפ"ק דקידושין (דף ל"ה). שהנן ירא מלכיו יותר מאלמו מפני שמלמדו מורה ואפי' הכי קאמר בפני אזיו לריך הסיבה: שאף

אומר הגדה.

השתא שמעינן מינה דארבעה כוסות לריך הסיבה: מרור אין לריך הסיבה. שהרי זיימו הוה כריך לכחול: שמה יקדים. אפרקדן קאי שמתוך שוארו שוה לאחוריו שפוי כובע הסותם את פי הקנה נפתח ומתקפל למעלה והקנה פושט למעלה והמאלל נכנס לתוכו ומחנק כד פירש רבינו ששחה וירושלמי ימין. ורבותי פירשו שמה יקדים קנה לושת וישחטו שהחיות ז"ב לשמו. וזוהי ליה מ"ז לפיך פסול שלל לשמו. כדאמר פסח זבונט שלל לשמו פסול (בבב"ם י"א).

למטה על זכרי חבריו: בשוליא דנגרי. תלמידו של נגר המלמדו אומנות: ארבע כוסות. שלשה כנגד ג' כוסות שנאמרו בפסוק זה וכוס פרעה צדי וגו' ורביעי ברכת המזון: שאף